Ч. 31 (13.270). Львів, пятниця 10. лютого 1933. Opłata pocztowa zapłacono ryczałtem. Рік LIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло". Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5·00 зол.
Чвертьрічно 15·00 „
Піврічно 30·00 „
Річно 60·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар. Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Новітні шляхи національної боротьби.

(Дискусійна стаття.)

В той час, коли теорію соціяльної боротьби розроблено дуже ґрунтовно, якихнебуть більш-менш устійнених шляхів національної боротьби поправді нема. Твердження деяких соціялістичних теоретиків національного питання, що національна боротьба є лише частиною соціяльної боротьби, показалося цілком хибним. Війна та розвиток повоенних відносин в Европі доказують це дуже прозоро. Вони викликали в національних відносинах такі поважні зміни, що триматися передвоенних теорій та метод національної боротьби, можуть тепер хіба ті, які не мають зовсім чуття і зрозуміння дійсности. Що цим хибам улягають найбільше люди відірвані від рідної дійсности, себто еміґранти, це річ зрозуміла.

На манівці національної боротьби попали обі дві скрайні ґрупи українського громадянства, фашисти з одного та соціялісти з другого боку. Як одні так і другі не бачать того, що світ за останніх пятнацять років дуже змінився і вимагає пристосуватись до тих змін.

Світова війна зрушила міліонові маси і стала справжньою боротьбою народів. Поруч із повстанням десятка нових держав, малі держави й народи загалом втратили свое міжнародне значіння і стали політичними додатками до великих націй. Так само як винахід пороху позбавив значіння менших февдалів, зруйнувавши їх замки, могутній розвиток коштовної модерної техніки позбавив сучасні малі держави і народи можности боронитися на власну руку проти великих держав. Одночасно повстання большовицької держави та її методи інтернаціональної боротьби позбавили всякого значіння всі правові норми міжнародніх відносин і зробили силу й насильство единим дійсним чинником як на міжнароднім терені так і в межах деяких европейських держав. Засоби національної боротьби, які не порушують міліонів національної маси і не спираються на них, тепер нічого не варті.

Коли українські терористи покликуються на приклади польських терористів у боротьбі проти російського царату, то це може часом мати якусь вартість у судовій салі, але в боротьбі міліонів українського народу за його великодержавні цілі їх засоби боротьби є лише даремною витратою та розбиттям національних сил. Те, що було добре двацять років тому, е гідне спожаління в добі радій, літаків, танків і струйних газів. Недоцільність, нереальність і безнадійний анахронізм романтизму терористичного крила українських фашистів е головною причиною того, що їх виступи навіть з орґанізаційного та технічного боку не дорівнюють ділам їх польських та інших російських попередників минулих десятиліть.

Засоби національної боротьби, яких не можна автоматично поширити на найширші маси нації, засуджені згори на невдачу. Провід боротьбою цих мас полягає в значній мірі на зрозумінню і предбаченню напрямку їх елементарного руху. В розвитку національного руху і національної боротьби істнуе непереможна внутрішня льоґіка й послідовність, основана на законах натиску й опору, без руху та розгону. У виборі засобів боротьби національна маса тримається фатальної послідовности, не вживаючи — так мовити — дальших засобів боротьби, поки не є використані до кінця ближчі. Колиб українські маси поставили большовикам в 1918 році такий одностайний спротив, як тепер, українська держава не впала би. Але до загального опору національні маси переходять не раніше, аж поки натиск чужої держави не стае загальним. І в дальшім розвитку боротьби пасивний опір переходить не раніше у збройний опір, партизанщину, аж коли ця форма боротьби вимагае загалом не більше жертв, ніж пасивний опір. Приклад цього можна бачити на Радянській Україні, де й голод при пасивнім опсрі вимагае більше жертв ніж збройна боротьба. Але кожна спроба штучно підштовхнути до збройного опору може викликати лише реакцію та відчужити народні маси від проводу.

У боротьбі між державою та недержавною нацією перша мае ту перевагу, що може вживати способів боротьби до вподоби. Але цим засобам звичайно бракує почуття елементарности. У цій боротьбі держава по-перше витрачае непродуктивно сили державної нації, а по-друге дістае в недержавній нації ворога, який може бути дуже небезпечний в критичний час, тим більше, що війна тепер не є лише боротьбою фахових військ, а справжньою боротьбою народів. Але наявність цієї ахілевої пяти шкодить поважно державі також підчас миру, бо інші держави знають, що держава, яка мае в собі непевний внутрішній елемент, багато не вартна. Взірцем такої держави є Совіти, з якими ніхто поважно не числиться, не звижаючи на всі її збросння.

Сили державної нації, витрачені на поневолення іншої нації, зуживаються завжди непродуктивно; сили-ж, уживані поневоленою нацією на свою оборону, можуть бути витрачені продуктивно чи непродуктивно в залежності від вибору засобів боротьби. Тому на загал можна сказати, що недержавна нація у своїй боротьбі за визволення повинна вживати лише таких засобів, які запевнюють не лише тимчасове найбільше скупчення, але й постійний розвиток національних сил.

Свідома небезпеки, якою загрожує поневолена нація державі, державна нація часом пляново нищить недержавну, оскільки дозволяе на це автократичний устрій держави. Однак булоб цілком хибною річю, колиб українці брали собі за приклад форму боротьби малих народів заходу — катальонців, бретонців чи лужицьких сербів, — зовсім неґрізних для держав, в яких вони перебувають. Це роблять деякі українські соціялістичні теоретики національного питання. Цілком фальшивою річю потішати себе тим, що коли ці малі народи не лише не гинуть, а навіть і розвиваються, то не станеться великого лиха і з нами, сорокміліоновою нацією.

Основна похибка тут полягае у тім, що до демократичних держав заходу з одного боку та до деспотичних Совітів і переходового типу деяких інших держав з другого боку, прикладають ту саму мірку. Похибку цю українські соціялісти запозичили частинно у старих українофілів, що так любили порівнювати себе з провансальцями, а частинно у Другого Інтернаціолу, який поручае у боротьбі проти московського большовизму вживати засобів боротьби західного демократизму, щоб — борони Біг — не пошкодити большовикам „боротися" проти японського імперіялізму.

Коли на заході народи борються за форми національного істнування, то на сході народи провадять боротьбу за саме істнування. Вже в національній боротьбі між турками з одного та вірменами і греками з другого боку, вживали засобів, що винищували до решти та пересували з одної країни до другої сотки тисяч населення одної чи другої нації. А ми знаемо, що большовицька влада переводить свої пляни з нелюдською жорстокістю, яка не мае прикладів в сучасних часах. Сам большовицький уряд заявляе в „Ізвестіях", що останні „реформи", в першу чергу колективізація сільського господарства, зрушили міліони населення. А ми знаемо, що мова тут саме про українське селянство, якого сотки тисячі втекли через голод з рідних осель.

Форми національної боротьби у Совітах безприкладні і шляхи цієї боротьби устійнюе саме життя.

З погляду цілости української нації характеристичним моментом е те, що її найбільша частина терпить найтяжче поневолення і найбільше винищування. А проте частини української нації, що перебувають поза межами Совітів, мусять теж пристосувати свою національну акцію до шляху, яким іде головна частина нації, якщо вони не хочуть перебувати в безнадійній ситуації національних меншин.

Інтернаціональна акція большовизму вимагає також координації національних сил усіх українських земель.

М. Данько.

На соймовій арені.

Засідання адміністраційної комісії.

Вівторок 7. ц. м. в год. пів до девятої рано відбулося засідання соймової адміністраційної комісії під проводом віцемаршала д-ра Полякевича, що рівночасно є референтом проєкту закону про зміну устрою територіяльного самоврядування. На денному порядку було третє читання згаданого проєкту. Перед приступленням до денного порядку пос. Верчак (Н. Д.) поставив внесок на відрочення засідань комісії аж до часу, коли про справу проєкту закону висказеться управа „Союзу міст", що не мала досі нагоди висказати свою думку у справі тих змін, які принято у другому читанні комісії, бо друк проєкту доручено членам комісії щойно перед трьома днями. На випадок, якщоб цей внесок перепав, поставив два евентуальні внески: 1) на візвання міністра внутр. справ до скликання державної комісії самоврядної з метою висказання своєї опінії щодо принятих змін в проєкті і 2) на відрочення засідання комісії до другого дня тому, що друк зголошених поправок одержали члени комісії щойно вчора вечором і не мали нагоди з ними докладно запізнатися.

Над внесками пос. Верчака відбулася довша дискусія, в якій забирав голос представник комісії, що заявився рішучо проти всіх трьох внесків, що зробили і представники ББ, внесок пос. Верчака відкинули голосами ББ проти голосів НД і двох представників Укр. Клюбу послів д-ра Барана і Кузика.

Приступлено до третього читання проєкту. Тоді іменем Укр. Клюбу забрав голос *пос. д-р Степан Баран* і поставив формальний внесок на *відкинення цілого проєкту*, застерігаючи собі на випадок відкинення цього внеску поставлення його на пленум сойму як внеску меншости. За внеском пос. д-ра Барана і пос. Кузика на відкинення цілого проєкту, голосували тільки представники НД (4 голоси) і оба представники Укр. Клюбу і він очевидно перепав.

При читанні першої статті проєкту пос. Римар поставив внесок на счеркнення тієї статті; внесок перепав проти голосів НД і Укр. Клюбу. Польська лівиця (соціялісти і людовці) вийшла з комісії ще при другому читанні і тепер не бере участи в засіданнях адміністраційної комісії. Її

внески, поставлені попередньо до третього читання, голосують і всі перепадають. Посли д-р Баран і Кузик зголосили поправки до ст. 3. і 4. Всі поправки опозиції перепали і чотири перші статті проєкту принято тільки голосами ББ в редакції другого читання. Відкинені внески опозиції (отже і внески послів д-ра Барана і Кузика) прийдуть на пленум сойму як внески меншости.

Взагалі слідно великий поспіх у кругах ББ в перебичуванні проєкту так, щоби безпосередньо по ухваленні бюджету ще цього місяця ухвалити в соймі проєкт самоврядного закону, що буде новим ударом на наше національне життя, особливо у Східній Галичині, де введуть збірну громаду з диктатурою війтів, залежних виключно від старости.

Чергове засідання адмін. комісії відбулося в середу 8. ц. м. Є це одинока комісія в соймі, яка відбуває засідання в часі пленарних засідань сойму. Це якраз вказує на те, як дуже спішиться теперішній соймовій більшості з ББ на негайному ухваленні проєкту.

З приводу загально-краєвих збірок.

Рікрічно влаштовувані збірки „Дару Просвіті", коляда чи писанка „Рідній Школі", чи якнебудь інша збірка на загальнокраєві цілі, це у великій мірі підмога для тих Товариств, а навіть і підстава їхнього розвитку, чи може й іствування. А проте, хоч ця справа має таке величезне значіння для всіх Товариств, зокрема для „Просвіти" і „Рідної Школи", то на одну її сторінку замало звертають у нас уваги. В організації тих збірок роблять помилки однаково центральні установи як теж повітові осередки.

Усі дозволи на прилюдні збірки загально краєвого значіння мають 7—8 точок умови, під якими можна збірку переводити. Такі застереження, коли їх строго придержуватися, не дають, у наших обставинах, змоги перевести збірку, зводючи часто одержаний від воєвідства дозвіл на нівець. Управи наших центральних Товариств, старaючись за дозвіл на збірку, повинна вживати всяких заходів, щоби дозвіл не містив у собі таких застережень, які стеоретипно, при всяких збірках, повторюються.

Ось конкретні приклади: І дозвіл на збірку „Дару Просвіті" в грудні м. р. і цьогорічний дозвіл на коляду „Рідній Школі", на першому місці ставить клявзулю: „Особи, делеговані у квестарських цілях, будуть заосмотрені в іменні легітимації з *фотографіями* й описами, виставлені на відписах того дозволу Т-вом „Рідна Школа", (чи „Просвітою"), а відимовані дотичним староством повітовим". Кожний, хто хоч трохи практично підходить до нашого життя, знає, що на селі майже ніхто не має зайвої фотографії, і чимало осіб, які годились би на збірщиків, фотографії зовсім не має. У повітових осередках нема найменшої можливости такі фотографії від збірщиків стягнути та разом з легітимаціями представити старості до перегляду.

А повітові старости, тримаючись умов дозволу, жадають повновластей разом з фотографіями, в противному разі відмовляються відимувати збіркові лісти. І такі випадки не спорадичні. У наслідку є дозвіл, але практичних вислідів дозволеної збірки нема ніяких, а в кожному разі не такі, які повинні і могли би бути. Також і точка пята умов, під якими дають дозвіл, будить всякі застереження і дає нагоду до всяких шикан і заборон. Невже влада не пішлаб назустріч просьбі Товариств, не робити таких застережень, які практично перекреслюють даний дозвіл?

З другого боку чимало винуваті повітові осередки, що вислiди збірок не дають сподіваних сум.

У повітових осередках не все і не всюди є списки збірщиків, які цікавляться громадським життям і мають зрозуміння для даної справи. Дуже часто трапляється, що виставляють лісту на назвище осіб, які проблемами громадського життя зовсім не цікавляться і всяка праця в тому напрямі їм байдужа. Часто ті списки перестарілі, зперед 2—3 літ, декотрих зазначених збірщиків вже між живими нема, багато знову відійшло від праці в селі, їх місце зайняли інші, молодші, меткіші.

А тимчасом збіркові лісти одержують невідповідні люди, а у висліді, мінімальні гроші зі збірок, зате багато мороки зі стяганням ліст а нерідко і призбираних грошей. Одно можна з цілою певністю ствердити: там, де були по селах відповідні збірщики і куди в пору розіслали збіркові лісти, там вислід був все вдоволяючий, повіт складав більші суми на всякі цілі і на своїх плечах ніс тягар матеріяльного забезпечення.

Треба подумати над усуненням тих організаційних хиб при грошевих збірках, які погано відбиваються на матеріяльних і моральних наслідках збірок.

М. Б.

Фашистівська авантюра в Чехах.

Декілька даних про чеських фашистів.

Ще в ночі з 21. на 22. січня в місті Брні, столиці Моравії, сталася подія, яка наробила великого розголосу в Чехословаччині. Група людей, між якими було також чимало безробітних, напала на касарні 43. пішого полку, маючи намір захопити зброю в свої руки. Напад не вдався. Після недовгої стрілянини, в якій один із нападаючих був убитий і кілька осіб поранено, поліція та військо захопили майже всіх учасників нічної атаки. Провідник цього руху лейтнант Кобзінек утік за кордон. Політичні партії Чехословаччини вимагають суворої кари для винуватців.

Чехословаччина в цілій середній Европі була й є країною без помітного фашистівського руху. В Німеччині, на Угорщині, в Австрії, диктатура або вже є або готується до ліквідації демократичного устрою. В Чехословаччині до недавнього часу був сильний комуністичний рух. Комуністична партія Чехословаччини мала в своєму складі майже 150.000 членів, була найбільшою комуністичною партією в західній Европі. Але поволі ця партія маліла і тепер начислює ледви 30.000 членів. Дехто думає, що саме повільна ліквідація комуністичного руху в Чехословаччині не дала вирости фашистівській партії в цій державі. Бувші комуністи не пішли тут, як це часто бувало в Німеччині, від лівої крайности до правого екстрему — до фашизму, а порозлазилися поміж іншими партіями, або стали байдужі до всякої політики.

Але „закони наслідування" (les lois de l'imitation) про які писав відомий французький соціольоґ Тард ділають в Чехословаччині. Коли в Італії диктатором став Мусоліні, коли в Німеччині дійшов до такого впливу Адольф Гітлер, бувший малярський помічник, то чому мав би бути іншим від них чех Рудольф Ґайда, бувший торгов. помічник в аптиці? Ґайда (в дійсности Ґайдль), провідник чеських фашистів, має за собою шмат бурхливого життя. За світової війни побував він на фронтах, опинився нарешті в Росії, пристав був до чеських леґіонів, але покинув їх і перейшов до Колчака, щоби разом із білою ґвардією „рятувати Росію". Вернувся Ґайда додому 1921 року, прославлений як „героЙ", в ранзі ґенерала. Вчився деякий час у Парижі в військовій академії і був призначений на відповідальну посаду начальника чехословацького ґенерального штабу. Чогоб ще хотіти йому після такої казкової кар'єри? Але Ґайда почав „політикувати". А відомо, що в демократичних країнах (Франція, Англія, Злуч. Держави й інші) ґенералів-політиканів не люблять і мають рацію не любити: політика, як і інша професія, вимагає спеціяльної праці і здібностей.

Тому перед пяти роками стався голосний скандал з ґенералом Ґайдою. Йому доказали, що він передавав деякі документи про стан французької армії російським більшовикам. Ґайду після цього усунули і відібрали йому ґенеральський титул. Як приватна людина, бувший ґенерал Ґайда з головою пішов до чеських фашистів. Ця малесенька ґрупа, усяких збанкротованих політиків та військових, хоч не має морального авторитету й політичного впливу, зате надолужує криком. Находяться заможні люди між чехами, які дають грубі гроші на діяльність цієї організації, на її видавництва і т. п. Орган найбільшої чехословацької партії аґрарників „Венков" називає не одного з тих мільйонерів, які давали і дають субвенції чеським фашистам. Та й майно самого Кобзінека, „героя" повстання в Брні, числять на міліони чеських корон.

Що міг обіцяти Кобзінек тим безробітним, яких він кликав на штурм касарень? Що думав він почати, колиб йому пощастило взяти в свої руки зброю 43-го полку? Про це мабуть довідаємося з судового процесу. Одно тільки треба зазначити для характеристики політичного розуму чеських фашистів. У Німеччині фашисти мали на виборах до парляменту 6. листопада 1932 року 37 проц. усіх голосів. Ґайда з своїми прихильниками — бувшим „народнім" а тепер „словянським" соціялістом Стшібним та Перґлером (це все „бувші люди") дістав ледви пів проц. на виборах у Чехословаччині 1929 року. Гітлер, хоч думає про диктатуру, то не робить повстання. Але Ґайда хоче „експериментально" переконатися, як не треба робити „революції".

Колиб не смерть декого з повстанців підчас стрілянини в Брні та не тяжке покалічення декого з вояків і фашистівських „революціонерів", то все це виглядало би на фарсу. Бож уся діяльність Ґайди та його „партії" — це суцільна фарса, тим комічніша, що він усе старається робити поважно і охоче стає в траґічну позу. Чим не фарса, наприклад, його маніфест, писаний на весні 1932 року до „російського народу", в якім Ґайда обіцяв „визволити Росію" від більшовиків, аби лиш йому доручили владу диктатора в Росії! Ґайда обіцяв, що боротиметься за „єдину неділиму Росію", хоч ще зовсім недавно його преса страшенно розписувалася за самостійну Україну. Причина: кажуть, що Ґайда посварився з одним своїм приятелем-українцем і після того „похирив" самостійну Україну... Такий то „політичний рівень" претендента на диктатуру в Чехословаччині.

Отже не диво, що після недавнього „пучу" в Брні все в Чехословаччині лишилося на місці, як було перед тим. Фашисти завдали самі собі страшного вдару своєю авантюрою в Брні. Шкода не командантів, але тих засліплених і одурених кількох десятків учасників повстання, які мусять відповідати перед законом і покутувати за нерозум та отаманську натуру своїх провідників.

К. О.

Нарешті заговорили.

Православна Інформація Пресова (ПІП) у Варшаві у своєму бюлетині ч. 3 з 6. ц. м. подає такий офіціяльний комунікат:

Шкільний інспекторат у Берестi над Бугом видав обіжник до управителів вселюдних шкіл берестейського повіту (ч. 90/33 з 10. січня 1933), приказуючи їм „допильнувати того, щоби наука релігії відбувалася виключно в мові навчання школи". Тому, що цей розпорядок є суперечний з обовязуючими законами, на основі яких наука православної релігії має відбуватися у матірній мові учнів, згідно з бажанням батьків, зверхня церковна влада звернулася у цій справі до міністерства освіти з проханням цофнути повищий розпорядок повітового шкільного інспектора у Берестi.

Коли зважиться, що на території берестейського повіту всі публичні вселюдні школи є виключно польські мимо абсолютної більшости українського населення, а одиноку українську вселюдну школу (приватну) влада замкнула, на будучe наука релігії православної української дітвори, навіть в чисто українських селах, малa би відбуватися виключно в польській мові

Динаміт під домом „общества Духновича“ в Ужгороді.

„Українське Слово“ про одну сензацію поль ської і москвофільської преси.

Під заголовком „Динаміт під домом „общества Духновича“ приносить найновіше число ужгородського „Українського Слова“ таку статтю:

В грудні м. р. появилася нотатка в деяких польських часописах та в нашому славному „Карпаторусскому Голосі“, що українські терористи перенесли свою діяльність на П. Р. Тут вони викрали 50 кільограмів динаміту, яким мали висадити в повітря Нар. Дім „общ. Духновича“ в Ужгороді в день його отворення. Їх зловили, але динаміту не найшли, вони його пильно сховали і хотять перевезти до Польщі.

Не треба бути аж Шерльоком Гольмесом, щоби побачити всі мудрощі цього донесення. Поліція нібито зловила змовників — але ні один часопис чомусь не подав їх імен. Хто трохи знає український терористичний рух, той знає, що українські терористи не йдуть боем проти мерців.

Хтож написав цю ревеляцію і в якій цили? Що думка цієї ревеляції була з одного боку скомпромітувати українців, а з другого звернути увагу на Нар. Дім „общ. Духновича“, легко можна догадатися. Написав і пустив до редакцій ці ревеляції чоловік близький до „общ. ім. Духновича“, що вже нераз писав такі мудрі протиукраїнські статті. В ельокубраціях статті була й денунціяція, що та тайна терор. орґанізація навязала звязки з місцевими українцями і комуністами. І це ми знаємо, хто то звик виписувати на українців без перерви хоробливі денунціяції.

Отже все було красно приготовлене. Одного бракувало: трошки розуму, щоб уміти передбачити, що дальше буде. А дальше сталося те, що самі кацапи стали уникати дім „общ. Духновича“, боячися, щоби не вилетіли в повітря. Перестали ходити до реставрації в тому домі. Коли зближалася Маланка, розійшлися слухи, що Дім „общ. Духновича“ вилетить в повітря в часі забави. Ніхто не хотів іти на забаву. Управа „общ. Духновича“ оголосила в „Карпаторусскому Голосі“: „Не вірте провокації“, де говорить про провокаторів, які „распространяют провокативніе слухи о том, что готовится покушеніе на Нар. Дом“. Там говориться, що до судової відповідальности потягнуть тих, що ширили ці вісти. (Ті вісти подав між ін. й... „Карп. Голос“).

А дня 20. І. принесли „Подк. Гласи“, вістку, що динаміт украли сільські хлопці: Юрій Буркот з Оноковець і Йосиф Шніцер з Невицького. Мабуть на рибу.

По цім усім стане кожному зрозуміло і ясно, що українці й не думали підкладати динаміту під дім „общ. Духновича“, не думають і не будуть думати. І пощо вони малиб це робити?

Вони стоять спокійно і дивляться, якто деякі кацапи самі підкладають динаміт під дім „общ. Духновича“ не з бочок, — а зі своїх мудрих голов.

ПОЧАВСЯ ПЛЄБІСЦИТ ЗА ПОЛЬСЬКИМИ ШКОЛАМИ.

Вже підсувають українським батькам до підпису декларації за польською мовою навчання. На деяких друках навіть нема зазначено того. Для збаламучення такі декларації бувають друковані також по українськи і своїм зверхнім виглядом нагадують декларації за українськими школами. **Тому освідомляйте батьків, щоби не дали збаламутитися і не підписували ніяких декларацій, бо плєбісцит за українськими школами минув уже 31. грудня 1932 р.** Також батьки повинні наказати своїм дітям, щоби в школі не підписували їх на ніяких шкільних деклараціях, якщо жадали-б того учителі чи учительки.

За спільний виборчий бльок.

БЕРЛІН, 8. II. ПАТ. Як звідомляє преса, між поодинокими правицевими угрупуваннями ведуться переговори з метою створити спільний бльок при виборах до райхстаґу. В переговорах бере визначну участь віцеканцлер Папен. До бльоку, що виступає під назвою національної єдности, мають увійти: німецько-національна людова партія, християнсько-суспільна селянська партія, ляндфольк і штальгельм. Людова партія висловила свою згоду, оскільки німецькі націонали приступлять до бльоку. Кандидатура Папена буде висунена у вестфальській окрузі.

Домагаються політичних впливів для католиків в Америці.

НЮ ЙЮРК, 25. січня. (Вл. кор.) На зібранні делеґатів католицьких клюбів ім. Нюмана виголосив промову Віліям Д. Конінґем, б. суддя суду для піддержання претенсій стейту Ню Йорк. Промова була тим знаменна, що він домагався якоїсь акції католиків за політичними впливами. На його думку дотепер американські католики не звертали уваги на обсаду вищих позицій, а вдоволялися лише становищами для вдержання. З цього виходило нераз таке, що як дехто провинився чимсь на такім низкім становищі, то це кладено у вину католикам. А з того виходило таке, що як треба було десь боронити впливи католицької церкви, то не було кому. Після цього запитав Конінґем: „Якби так жиди в Польщі чи в Чехословаччині мусіли терпіти такі переслідування, як напр. католики в Мексику, то палати конгресу аж гуділи би від протестів. А деж є протести католиків? — Нам навіть не вільно протестувати! І ми в Америці толеруємо таке, що комуністичне правительство в Мексику робить собі кпини над католицькою людністю й допускається переслідувань над церквою без ніякого спротиву“. — Щоби на будуче таке не повторялося, радить бесідник, щоби американські католики старалися здобувати для себе політичні впливи.

—o—

Жива турецька мова в молитвах.

СТАМБУЛ, 8. II. ПАТ. Вийшов спеціяльний розпорядок для магометанського духовенства, що наказує відправляти у всіх мечетах **молитви в турецькій мові, а не в традиційній арабській.** Розпорядок вийшов у звязку з подіями в Бруссі, де був недавно Мустафа Кемаль Паша, щоб особисто розслідити причини. Він заявив, що події викликали реакційні елементи та що вони не мають релігійного характеру, тільки політичний.

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 10. ЛЮТОГО 1933.

Українська поезія у польському журналі.

У 4-ім числі з 1933 р. варшавського тижневика „Вядомосьці Літерацке“ появилась уперше за 10 літ „українська колюмна“ себто сторінка про українську літературу. Не тільки той дуже поширений польський журнал, меткий, всесторонній, що дуже добре інформує про появи чужих літератур, але взагалі всі польські журнали разом із усією польською пресою не знають і не хотять знати нічого про наше письменство. Мають поляки вчених і письменників, що цікавляться Яповією та старим Вавилоном, та не мають нікого, хто стежив би за духовим життям найбл. своїх сусідів. Коли кілька літ тому польські професори зпід стягу славяно знавства під проводом заслуженого Брікнера видали спільну книжку про славянські мови та літератури, про українську та російську були там нісевітниці, запозичені з другої руки.

Не диво, що про українську літературу мусять поляків інформувати самі українці. Поет Евген Маланюк вибрав для „Вядомосьці Літерацк-их“ на початок дуже пригожу тему — сучасну поезію. Саме лірика розвинулась у нас після війни несподівано сильно. Стаття написана дуже добре — з розмахом, суцільно, справді ефектовно, саме так, що читач може набрати деякої пошани для скількости наших талантів. В огляді своїм бере тільки на увагу тільки поетів від 1917 р. Ідуть по черзі: Тичина, Максим Рильський, Зеров, Филипович, Плужник, Марко Вороний, Бажан, Терещенко, Шкурупій, Сосюра. Характеристика тих поетів дуже добра, ефектовна.

Важко погодитись із „заохотою до безпосереднього зазнайомлення із поезією Тичини, яка кожному славянинові буде „музично“ зрозуміла, навіть без знайомости української мови“. Цитати, наведені в оригіналі, нічого не кажуть полякові, що не знає добре нашої літературної мови; слова „арфами, арфами золотими, голосними, обізвалися гаї самодзвонними..“ поляк читатиме з польськими наголосами: „арфáми“, давонними“, „квітáми“ „закосичéна“ — і вся поезія пропала. Відомо, що навіть земляки-галичани інколи не схоплюють чару рідної поезії, коли ставлять неправильні наголоси.

Не хочемо заводити дискусію на тему загальних дефініцій, якими автор хоче пояснити поодинокі етапи нашої поетичної творчости. Це дефініції здебільша метафоричні: „По-тичинівську добу української поезії можна назвати дорогою від стихії через форму до річи (предмету), себто дорогою, що веде у зовсім протилежнім напрямку до того, яким ішов Тичина: не визволена з форми музика, як внутрішня суть поезії, не зматеріялізоване музикою слово (або радше музика, що ще не стала словом), але слово введене в рух музикою, музичною енерґією формоване як річ“. Хто як може, так нехай розуміє. Незалежно від тих абстрактних теорій автор робить одну фактичну помилку, коли вважає творчість школи т. зв. неоклясиків (Рильського, Зерова, Филиповича) немов би другим етапом поезії Тичини. Неоклясики мали за собою працю і досвід перед Тичиною і навіть віком не є молодші від нього.

Поруч чільніших радянських поетів Е. Маланюк поклав на закінчення статті цілу низку імен, близьких собі ідеольоґічно. Український читач буде навіть здивований деякими іменами: Липа, Дараган, Стефанович, Лівицька, Мосендз, Чирський, Ольжич. Ось і все. Це поети т. зв. еміґрації. При кожному із них якийсь сильний комплімент: „міцна індивідуальність“, „дозрілий поет“, „мистець віршованого слова“, „спеціяльно вражливий“, „молодець, надиханий ідеалами хоробрости та лицарства“. Все це однодумці Е. Маланюка — поети зпід його боєвого стягу. Галицького імени *ніодного!* Якби хто хотів бути злобний, то міг би добачувати у такій інформації досить сумнівну тенденцію, що взагалі не вважає галичан українцями. Адже без порівнання вище згаданих тут еміґрантських імен стоїть Купчинський і Бабій, коли вже Маланюкові не хотіло перелізти через горло прізвище Бобинського, таки доброго поета.

Е. Маланюк належить до ясно означеного гурта боєвиків-поетів і він так формулує завдання сучасної поезії: „Сучасна українська поезія це нині самостійний прояв духа; на наших очах орґанізує вона у масах національну психіку, наставлену на здійснення історичних завдань України“.

Кожному поетові вільно мати свої ідеали і вірити, що він працює для їх здійснення. Нам здається, що помилка Маланюка і його товаришів саме та сама, яку він добачує у поетів-комуністів, що хотять залізобетонними строфами „орґанізувати психіку мас“. Перша їх помилка у тім, що ці строфи — преінтеліґентська, штудерна, виманіжена мова професіоналів, часто незрозуміла і для інтеліґентів, — друга: буцім то поет може нині виконувати ролю народнього бандуриста. Якби вартість поезії залежала від суспільних ідеалів поета, то кожний поет мусів би спершу пройти добру школу історичних, соціольоґічних і фільософічних студій... А тоді щойно побачив би, що його ідеали рідко можуть стати гаслами для орґанізування національної психіки.

Нашим молодим боєвим поетам (з обох боків барикади) видається надто часто, наче Ростановому когутикові (Шантеклерові), що вони своїм піянням викликують схід сонця.

м. р.

Нові археольоґічні нахідки.

ЧЕТВЕРТА ПІРАМІДА.

Перша доба розквіту египетської держави за часів 3—5. династії (2895—2540 за Маєром) залишила по собі знані три великі піраміди фараонів Хеопса, Хефрена і Менкереса, що остануть на все чудом старинної техніки з того часу, коли прим. у нас кінчилася ще камінна доба. Тепер наспіла відомість, що професорові каірського університету Селімові Гассанові пощастило відкрити четверту піраміду біля місцевости Гізе, яку на його думку збудував мабуть Менкерес, останній фараон 4. династії, на гробницю для своєї дочки Хамети. До цієї піраміди вела процесійна дорога, при якій мешкали самі жреці королівського міста померших. Досі відкрили 40 їхніх домів, а кожний з них мав мешкальну кімнату, спальню, умивальню та кухню, звернену все до півдня. Попід доми йшов підземний хідник для швидшої комунікації із святинею. На північ від цієї дороги відкрив проф. Гассан цілий ряд гробів королевих та їхніх високих урядників. З добре збережених деяких написів довідуємося, що напр. в одному гробі лежить „впорядчик купелів королевої“, а в іншому завідатель її збіжевих магазинів. Найдено також цікаву інсталяцію водопроводів для релігійних церемоній та дуже помислове уряджения, щоби спинити за великий приплив води. В сусідстві відкрито гроби королівської родини Хефрена, що вибудував другу велику піраміду, а в них багато терракотових ваз. На одній з них видніє зовсім модерний напис: „Щасливого Нового Року!“

ПОТОП СВІТА В АРХЕОЛЬОҐІЇ.

Потоп світа настав за обчисленням еврейської Біблії біля 2400 пер. Хр., а за твердженням Септуаґінти було це біля 3200 пер. Хр. Отже між обома обчисленнями є ріжниця цілих 800 літ, але оба перекази є настільки подібні до себе, що можна припускати для них одно спільне джерело. Церковним археольогам йде тепер дуже про те, чи потоп, про який оповідають ассирійські клинові написи, є тотожний з біблійним потопом світа. Проф. Ленґден з Оксфорду уважає старшу дату правдоподібнішою, в склонюють його до цього останні розкопки у місцевості Кіш (Мезопотамія), де відкрили останки сумерійського міста з часів біля 3200 пер. Хр., а в них очевидні сліди знищення великим заливом води. Це сьогодні можна провірити на стінах руїн, до якої висоти сягали тоді филі потопу. Для провірення цього висліду на іншому місці забирається на днях до праці нова експедиція в Іраку. Вона поклала своїм завданням віднайти безуспішно досі розшукуване місто Аґаду, колишню столицю володаря північної Вавилонії Сарґона Великого, яку клинові написи у Кішу та Урі називають найстаршою й найбільшою твердинею. Якщо правдивішою є біблійна дата, тоді у Аґаді мусить найтися старша, сумерійська, а не пізніша, семітська культура.

ЗА ГРОБОМ АТТИЛІ.

Цього року минає 1480 літ від смерти великого вожда гунів Аттилі, що помер у 453 р. За устною традицією поховали його тодішним звичаєм у трьох домовинах з усіми його скарбами і тепер від довшого часу шукають тих скарбів безуспішно у всіх тих краях, куди ступила його нога, навіть у Саксонії та Бранденбурґії. Помер Аттиля у пошлюбну ніч від вибуху крови, а тому що за одним переказом це мало статися десь у Долішній Австрії, шукають за його скарбами інтензивно біля Альтенбурґу і Гайнбурґу, де перекопали безуспішно цілий ряд могил, хоч треба би гробу Аттилі шукати мабуть у руслі якоїсь ріки, як Аляриха у Бузенті. Тому італійці шукали вже за ним у Сочі біля Ґориції та біля Дуїна. В останніх днях мав знов ствердити німецький професор д-р Вебер, що столиця короля гунів була на території нинішньої Словаччини, біля села Плаштіаця, і словаки хотять найти її тепер модерним в археольоґії способом при помочі літака. Зрівнаний із землею великий табор Аттилі годі саме зауважити серед засічних піль і тільки летунський обсерватор є в силі відкрити його з гори, бо обхоплюючи зором більший простір терену може ствердити, чи непомітні на долі дрібні його нерівности не творять часом більшої з правильними зарисами цілости. Таким чином відкривають прим. старі римські гостинці в колишніх римських провінціях, яких іствування неглибоко під нинішним тереном пізнати з літака по правильних ясніших смугах серед збіжа, яке трохи жовтіше на каменистому ніж на глиняному підложу.

МАРМУРОВИЙ ЧАСОПИС.

Дуже підтримувані Муссолінім розкопки у ріжних місцях Італії, а головно на терені Риму, приносять що хвиля щось інтересного, нового, а з цих руїн, фресків, статуй та написів просто встає тепер з мертвих колишня столиця світа. Між цими памятками пощастило італійським археольогам відкрити недавно в колишній пристані Риму Остії дуже інтересну річ, а саме, урядовий часопис цезарів. Є це мармурова таблиця (160×60 цм.) з викутим на ній текстом, де у 58 реченнях є подані найважніші події з часів панування Траяна (98—117). На самому початку є відомість про ігрища та забави, які урядив цей цісар для римської публики у 108 р. Взяло в них участь 350 ґлядіторів. Під роком 109 є занотовані великі публичні роботи у Римі. Вибудували тоді славні терми Траяна, знищені відтак пожежою. І того року відбувалися ігрища, що тревали 117 днів, а число всіх ґлядіторів, що взяли участь у них, дійшло до 4940.

З дальшого тексту довідуємося, що 1. I. III. р. Траян відкрив святочно форум свого імени та базиліку Ульпія, а з кінцем того самого місяця урядив знов величаві ігрища ґлядіторів у всіх трьох великих театрах міста. Збирання винограду та злучені з цим народні забави тревали того року 3 місяці й 4 дні.

Новововідкрита таблиця Траяна, цей перший, мармуровий часопис Европи, найшов відповідне приміщення в музею на Капітолю, де після 18 віків оповідатиме сучасному поколінню про славу та буденне життя столиці з того часу, коли оклик „панем ет ціркензес“ лунав постійно понад Тибром.

Я. П.

ПОДЯКА.

Їх Ексцеленції о. Епископові д-рові Бучкові і Впр. ОО. Семчишинові, Білинському і Лужницькому, які зволили ласкаво поблагословити наше супружество, і Вп. членам хору катедри св. Юра за прегарний спів складаємо щиру подяку.

Д-р Кость і Ольга Парфановичі.

Краків, 9. II. 1933 р.

Німецький розбройний проект.

БЕРЛІН, 8. II. ПАТ. Німецька розбройна делеґація в порозумінні з найвищими урядовими чинниками виладила **програму розброєння**, яку предложить у Женеві в найближчому часі. Проект **відкидає англійські пропозиції** і домагається **квалітативного та квантитативного обмеження зброєнь** у широких розмірах. Кардинальною умовиною мусить бути заступлення арт. 5 версайського трактату загально обовязуючою **розбройною конвенцією**, яка мусить ґарантувати безпеку Німеччини в міру зброєння сусідніх держав.

Відповідь міністра внутрішніх справ на інтерпеляцію Українського Клюбу в справі побиття політичних вязнів.

На інтерпеляцію Українського Клюбу з 3. листопада 1932 р. міністерство внутр. справ дало таку відповідь:

Відповідаючи на інтерпеляцію ч. 82. послів Українського Клюбу з 3. листопада 1932 р., в справі биття функціонарами державної поліції політичних вязнів, маю честь переслати Пану Маршалові слідуюче вияснення:

Вечором дня 25. XI. 1929 р. в селі Майків рівенського повіту постріляно через вікно в його мешканні Дмитра Ущука. Переводжене слідство через довший час не дало позитивного висліду. В кілька місяців після нападу зголосився до команданта поліції у Майкові, пшодовніка Бугайського Сергій Давидюк з пропозицією, що уділить інформацій відносно справників нападу. Пшод. Бугайський скористав з предложення Давидюка і на підставі його зізнань арештовано кількадесять осіб. Зізнання арештованих відносно постріляння Усачука були ярко суперечні, а більшість тих зізнань дало підставу до думання, що намір вбиття Усачука мав політичний підклад. Арештовані своїми суперечними зізнаннями довели до ствердження, яке не улягає найменшому сумнівові, що на терені рівенського повіту, в селі Майкові та сусідніх, ділає терористична організація, що напад на Усачука, підпалення будинків в маєтку Рисувель та цілий ряд інших подібних проступків виконала ця сама організація. В часі слідства, арештовані, коли побачили, що є скомпромітовані, признавалися до вчинених їм проступків, супроти чого справу переказано судовим властям. Дня 18. IX. 1932 р. в Окружному суді в Рівному, відбулася розправа, у висліді якої засуджено арештованих Евгенія Ботанова вель Юхема та 42 інших за приналежність до У. В. О. та зорганізування нападу на Усачука, на кару від 1 і пів до 8 літ тюрми. Коли мова про закид, що поліція биттям вимушувала зізнання, зарядив я переведення слідства та переслухання свідків, поданих в інтерпеляції. У висліді переслухання свідків стверджено, що:

а) 14 свідків взагалі нічого не знає про побиття арештованих поліцією;

б) двох було арештованих під замітом підпалення фільварочних будинків та нелеґального посідання зброї;

в) 4-ох чуло про побиття від арештованих, яких звільнено з вязниці, чи ізза браку доказів вини, чи за кавцією;

г) 5-ох то родичі або найближчі кревняки арештованих, які не бачили, щоби арештованих поліція била, але чули про побої від своїх арештованих кревних;

г) один свідок Микола Заречник, якого брат був арештований, каже, що бачив через дірку від ключа, як агенти Полек і Домінський били в арешті Василя Ботана. Крім агентів Полека і Домінського деякі свідки називали як справника биття пшодовніка Грушевського.

Вправді зізнання переслуханих свідків не дають достаточного матеріялу, який міг би послужити до ствердження, що поліція била арештованих, всеж розпочато проти згаданих агентів дисциплінарне доходження і на випадок правдивости висунених замітів, винні будуть покарані.

Щодо видання нових заряджень загальної натури, то така потреба не заходить, бо дотеперішні заряджения і приписи є вистарчаючі. Вони рішуче забороняють поліції вимушування зізнань і биття. Кожну скаргу формально зложену, чи поміщену у пресі, кожну вістку про побиття, без огляду на джерело, справджується обективно, а винних самоволі поліціянтів потягається до дисциплінарної та судової відповідальности. Кількість дисциплінарних кар, наложених на поліціянтів за побиття вказує, що моє становище у справі методи биття в часі слідства є консеквентно переведене. У роках 1929, 1930, 1931 та за 3 квартали 1932. було покараних дисциплінарно за побиття: 23, 19, 31 і 22 поліціаів та переказано судам справ: 258, 636, 781 і 640.

(Бр. Перацкі) міністер.

—o—

Бунт у голяндській фльоті.

Міністр краєвої оборони д-р Декерс заявив учора в голяндському парляменті, серед окликів комуністів і соціялістів, що всі морські сили в Голяндських Індіях будуть вжиті до здавлення бунту на воєнному кружляку „Зевен Провінціен“. Нема мови про переговори зі збунтованими. Якщо корабель не буде негайно відданий морській владі, уряд виступить безпощадно не тільки проти збунтованих, але й проти тайних впливів, що підкопують авторитет Голяндії на сході.

Як повідомляють із Батавії, за збунтованим кружляком пустилися в погоню один мінопосець, два торпедовці і три гидроплями. Корабель „Альдебаран“ відступив від погоні, а його місце заняв „Ерідаyус“ під проводом команданта кружляка „Зевен Провінціен“. Тимчасом збунтована залога тогож кружляка вислала до пристані Сарабая телеґраму, в якій подає точне положення корабля, повідомляє, що на кораблі все в порядку, і заявляє, що готові до капітуляції під умовиною, що збунтовані не будуть карані та що їм привернуть нормальну платню. Від себе ґарантують безпеку арештованим старшинам і членам европейської залоги.

—o—

В Німеччині пливе кров.

БЕРЛІН, 8. I. ПАТ. Не тільки в Берліні, але й у багатьох інших німецьких містах шаліли минулої ночі дальші бійки між комуністами й гітлерівцями. Згинуло кількох комуністів і кільканацять тяжко ранено.

—o—

Гітлерівці розбили засідання комісії.

Комісія охорони прав репрезентації народу зібралася 7. ц. м. під проводом соц.-дем. посла Лєбе на нараду в справі забезпечення чистих виборів. На самому початку гітлерівці счинили великий крик, заявляючи, що не допустять до нарад під проводом Лєбе, який підчас минулої виборчої кампанії тяжко образив теперішнього канцлера Гітлера. Тому, що гітлерівці загрозили вжиттям сили, наради відложено.

—o—

Німеччина не зброїться

У звязку з вістками заграничної преси, що до райхсвери вже прилучено відділ штальгельму й гітлерівські штурмівки, півурядово стверджують, що така реорганізація німецької армії не була ніколи планована і не входить у рахунок. Здогади про наміри німецького уряду на випадок невдачі розбройної конференції зовсім довільні. Німецькі зброєння залежать від розмірів зброєнь окруження.

—o—

Смерть ґр. Апонія.

В Женеві помер на грипу 84-літній ґр. Альберт Апоній, що приїхав на розбройну конференцію як делеґат Мадярщини. Був одним із найчільніших мадярських політиків передвоєнної й післявоєнної доби.

В Будапешті всі ґазети вийшли у жалібних обвідках. Відбулося спеціяльне жалібне засідання парляменту. Реґент Горті, б. цісарева Зита й архикнязь Отто Габсбурґ наліслали кондоленційні телеграми.

Зі сойму.

ВАРШАВА, 8. II. ПАТ. На нинішньому засіданні сойму в дальшій дискусії над бюджетом м-ства віроісповідань і освіти промовляв пос. **Хрупський**. Він закинув занадто повільне темпо приготувань до скликання православного собору. Опісля обговорив справи у звязку зі шкільництвом у Польщі.

Опісля сойм радив над бюджетом м-ства комунікації.

ЛІД РУШИВ НА СЯНІ.

ЛЬВІВ, 8. II. ПАТ. Тому, що температура піднеслася, рушили леди у львівському воєвідстві на Сяні. А саме в Руднику н. С. 6. ц. м. при стані 58 цм. понад нормальний, у Радимні нічю на 7. ц. м. при стані 15 цм. понад нормальний, під Перемишлем 7. ц. м. при стані 20 цм. нижче нормального стану. В горах рушили леди 7. ц. м. під Сяноком при стані 1.60 понад нормальний одначе не задержуються на скельному руслі, де звичайно творяться запори.

Під Ліском рушили леди, при чому наслідком ушкодження провізоричного моста здержано комунікацію на держ. дорозі Ліско-Розтоки.

На Вислоці рушили леди 7. ц. м. в год. 2.30 в Коросні при стані 1 м. понад нормальний. На всьому Вислоці лід сплинув, не заподіюючи шкоди. На Бузі, Дністрі та доплинах лід іще стоїть.

Страйк вуглекопів в Еспанії.

З Еспанії повідомляють, що в Астурії застрайкували гірничі робітники числом 27 тисяч осіб. Робітники, що стоять під впливом соціялістів, працюють дальше, комуністичні професійні союзи досі не рішилися. Можливо, що страйк викличе трудноці серед еспанського уряду, де трьох міністрів належить до соціялістичної партії.

По широкому світі.

— Зложений з уряду кабінет Бравза вніс скаргу до державного трибуналу з приводу декрету Гінденбурга про розвязання того кабінету.

— Мексиканський уряд замовив в Еспанії пять канонірок, один транспортовець і 10 малих суден.

— Англійська палата громад приняла проєкт закону, що ґарантує позичку для Австрії.

Повідомляємо наших читачів, що теперішня адреса сатир.-гумор. журналу „Зиз“ є:

ЛЬВІВ, ВУЛ. ЗІМОРОВИЧА Ч. 3.

Адміністрація „Зиза“.

ПРОСЯТЬ РОЗЛОЖИТИ ДОВГИ НА РАТИ.

До створеного при пов. раді в Коломиї роземного уряду для кредитових справ дрібної земельної посілости вплинуло досі ок. 800 подань дрібних зем. власників, щоби їм розложили довги на рати. Уряд розглянув частину подань і розложив довги на 3-річні рати. Досі ствердили, що побирано зависокі проценти.

—o—

Безупинна роботящість жидів.

НЮ ЙОРК, 25. січня. (Вл. кор.). Ледви покінчили нюйорські жиди збірку на 4-міліоновий фонд для вдержання своїх тутешніх установ на один рік, а вже відбули недавно організаційну нараду в готелі Астор при співучасти 500 делегатів з ріжних сторін Америки для призбирання великого фонду на продовження відбудової праці в Палестині. Предсідником наради був судя Луіс. Він остеріг присутніх делегатів, щоби не надіялися якогось чуда при відбудові Палестини, бо це важка справа і потребує літа. Треба бути вдоволеним дотеперішніми осягами роботи, коли взяти під увагу фінансову кризу. Коли жидівська батьківщина має загалом мати якесь значіння, то вона мусить бути здвигнена жидівською думкою, жидівською працею і жидівською посвятою.

Привітне письмо ново-вибраного нюйорського говернора Лемана відчитано зараз після отворення нарад. В цьому привіті каже між ін. Леман: „Осяги жидівських піонірів у Палестині не можна мірити матеріяльними або світовими мисками, але тими ділами, які вказують на характер, духові ідеали та вищі цілі загалом. Оцей духовий ідеал власне повинні вміти оцінити американські жиди“. Предсідником палестинського комітету в Америці є Луіс Липський. Він повідомив зібраних, що за минулий рік цей комітет зібрав в Америці 275.000 дол., з того 210.000 зібрали сіоністичні жінки в Америці.

Важне для пасічників.

Приділ неоподаткованого цукру для годівлі бжіл.

Усім пасічникам відомо, що по думці розпоряджати безакцизовий цукор для підгодівлі порядку міністра скарбу пасічники можуть бжіл на весну в ціні дешевшій.

Щоби такий цукор одержати, належить замовити його в кооперативі „Рій“ у Львові, при вул. Бляхарській ч. 20, бо вона як краєве пасічницьке обєднання, може найскорше одержати дозвіл на доставу такого цукру.

При замовленні належить подати скількість пнів, а ця посвідка мусить бути потверджена громадським урядом, що даний пасічник посідає стільки а стільки пнів.

Скарбовий уряд акциз приділює на кожний пень по 2 кг. цукру. Цей безакцизовий цукор є денатурований домішкою піску і трачиння, у відношенні 8 проц., а ціна його виносить 60 сот. за кільограм льоко цукроварня вже враз з коштами денатуровання і стемплевою оплатою. Враз зі замовленням належить надсилати гроші, бо лиш тоді можна буде одержати цукор.

Зауважуємо, що кооп. „Рій“ у Львові вже у місяці січні перевела першу цукрову кампанію. Однак з огляду на це, що багато пасічників спізнилося зі замовленням цукру для підгодівлі бжіл, а багато з них ще не подбало про забезпечення своїх пнів в поживу, — кооператива „Рій“ починає ще другу цукрову кампанію і почавши від 10. лютого — збирає замовлення на цукор аж до кінця місяця березня. Це дасть змогу пасічникам, які спізнилися зі замовленням на цукор в січні, замовити його тепер і одержати в місяці квітні і травні.

НОВИНКИ

— **Український Театр ім. Тобілевича** складає на цьому місці щиру подяку українським львівським центральним установам („Зембанк“, „Дністер“, „Центробанк“, „Центросоюз“, „Народня Торговля“, „Маслосоюз“ і „Карпатія“) за підмогу для постановки „Мотрі“.

— **Зміни в „Зизі“.** Читачі останнього 3-го числа цього сатиричного журналу звернуть увагу на два явища: перше, що „Зиз“ змінив ілюстратора. Останні карикатури нарисовані артистом Чорнієм, якого праці наше громадянство мало нагоду оглядати на останній виставі Прихильників Мистецтва. Доказом їх успіху було те, що всі вони були розкуплені. У цьому числі „Зиз“ виступив уперше в ролі репортера, подаючи стенографічний протокол одного фільольогічного засідання. Ідуть поважні суперечки за те, чи цей текст автентичний.

— **Виклад.** Заходом Т-ва українських студентів-католиків „Обнова“ відбудеться в пятницю 10. ц. м. в 20. год. в авлі „Акад. Дому“ виклад о. д-ра Г. Костельника п. з. „Про існування Бога“.

— **Нові костели у Львові.** З приводу посвячення нового римо-кат. костела у Львові на Персенківці, що його обслуговуватимуть Кармеліти Босі із сумежного з костелом монастиря, приніс „Курєр Львовскі“ ширшу замітку, в якій пише про нові львівські костели. З тої замітки довідуємося, що за часів архиепископа Більчевського збудували львівські римо-католики такі парохіяльні костели: св. Єлисавети, у Клепарові, в Левандівці і Знесінні, а крім цього костел враз із монастирем оо. Капуцинів на Замарстинові. В повоєнних роках акція будови нових костелів у Львові продовжується дуже інтенсивно. Тепер будують на периферіях Львова одночасно аж чотири нові костели: на горішнім Личакові враз із монастирем оо. Салезіян на Персенківці, на Сигнівці і деревляний костел у долинах Збоїськах. А що будуємо ми?

— **В Українському Науковому Інституті** в Берліні відбувся 8. ц. м. виклад проф. Дм. Антоновича на тему: „Переходова стадія українського театру на початку XIX. століття“.

— **Безробіття в Польщі росте.** На основі обчислень державних урядів посередництва праці число безробітних, зареєстрованих на терені цілої Польщі, дійшло 4. ц. м. до 269.677 осіб. В порівнанні зі станом із попереднього тижня безробіття зросло на 5,139 осіб.

— Чому так потепліло? Характер зимової погоди в Европі залежить від двох високих тиснень: морського й теплого, що йде знад Азорів, та від континентального знад північного сходу. Котрий із них возьме перевагу над Европою, той приносить тепло або сибірські морози. В січні ц. р. мали ми друге, тепер маємо перше. Однак перемогу високого тиснення із заходу лучать метеорольоги з плямами на сонці. В січні ц. р. поверхня сонця була зовсім чиста. З кінцем місяця заобсервовано на сонці перші плями, які з кожним днем множаться і побільшуються. Вони, як відомо, спричинюють на поверхні землі сильні бурі, але рівночасно утревалюють високі тиснення течій із заходу або півдня.

— **Повінь у лютім.** В міру таєння снігів під впливом весняних подувів західних і південно-західних вітрів зачинає прибувати вода в ріках. З підкарпатських сторін і з Надбужа приходять вістки, що вже зачинається повінь. Рівень води в Бистриці Солотвинській піднісся на 40 цм. Небезпеки покищо нема.

— **Шість років за шпіонажу.** Трибунал окружного суду у Львові засудив після переведення тайної розправи Михайла Хама на 6 років вязниці за шпіонажу в користь сусідної держави.

— **Обловився.** Інкасент „Польміну“ у Львові Зиґмунт Лінденберґер допускався довший час систематичних зловживань. Коли сума спроневірених грошей дійшла до 30.000 зол. і справа мала виявитися, Лінденберґер, родом із Чехословаччини, втік за границю.

— **Кривава подія** розігралась біля залізничих плянт у Тарнові. Архитект Скочек стрілив двічі до залізничого інжиніра Тирхи, ранячи його в голову й руку. Причиною конфлікту було непорозуміння через жінку.

— **Білогорський ліс під Львовом** знаний з бандитизму та ріжних подій, що виходять поза межі леґальности. Перед кількома днями на пали в цьому лісі Влад. Кшиковський та Ан. Міленко на Ол. Чучмана й тяжко його побили. Рятункове поготівля відвезло його в непритомному стані до шпиталю.

— **Пімстився.** Три брати Косинські в Живачові пов. Городенка убили Антона Ільницького з Озерян пов. Товмач. Ільницький прийшов до Живачева, щоби пімститися за донос, зроблений на нього. Вбивників арештовано.

— **Загадочна смерть.** Стан. Пісула, що відсидів кару за бандитизм, вернув перед кількома днями до дому родичів у Бориславі. Найшовши в хаті револьвер, стрілив собі в груди і вмер. Не відомо, чи це нещасливий випадок чи самогубство.

— **Офіцир застрілив інжиніра.** На залізничій стації в Щаковій поручник 11. п. піхоти Ян Бентковський застрілив інжиніра Казимира Вальтера з Катовиць. Оба провели цілу ніч на забаві Білого Хреста в Щаковій і ранком пішли на стацію, щоби відїхати до Катовиць. Дожидаючи в буфеті потягу, посварилися та побилися. Нараз поруч. Бентковський добув револьвера і влучним стрілом положив інжиніра трупом. Офіцира арештовано.

— **Злочинна любов.** Василь Рабчак з Билич пов. Самбір задусив Еву Змрук і повісив її в стодолі, підроблюючи самогубство. Хоч був жонатий, удержував любовні зносини з Евкою і мав з нею двоє дітей. Убив її, хотячи позбутися клопотів. Душогуба арештовано.

— **Везув оживає.** Наслідком щораз сильніших вибухів кратер Везува значно поширшав. Учені думають, що незабаром повстануть бічні кратери, бо скількість газів надто велика. В цілій околиці здрігається земля.

—o—

З кіна.

КІНО „АТЛЯНТІК“: *АРІЯНА*“.

Переріжка із відомої французької повісти Кльод Анета, письменника, що у розквіті таланту помер два роки тому. Ане підчас російської революції був кореспондентом великого щоденника „Пті Парізієн“. Його „Аріяна — історія російської дівчини“ — це малий архитвір, що 13 літ тому мав величезний успіх і залишиться у літературі. Фільма робить з оригіналу свобідну інтерпретацію; цікава історія з дуже доброю артисткою Берґнер і негіршим партнером (якого чомусь не рекламують), небагато залишає із справжньої психольогії російської студентки. Французька повість і російська психольогія англійською мовою з німецькою артисткою! Міжнародня саламаха.

КІНА „КОПЕРНИК“ І „МАРУСЕНЬКА“ „*РАСПУТІН*“.

Головну ролю грає Конрад Файт. Для нього одного і то для единої сцени, як він умирає, варт на нього поглянути. Зрештою режисери не подбали ні про те, щоби відтворити середовище, ні про типи, ні про сцени, що пояснили би величезний вплив царського чудотворця.

Дописи.

КОВЕЛЬ.

Концерт українських колядок у Ковлі. Дня 5. лютого 1933 р. в домівці „Союзу Українок“ відбувся концерт українських колядок. У програму концерту входило: вступне слово, яке виголосив д-р М. Пирогів та виступи хорів „С. У.“ — жіночого під орудою В. Бартькової і мішаного під управою Я. Бартка. Жіночий хор відспівав 6 дуже дбайливо підготовлених колядок Стеценка. Головну частину програми виконав добре вишколений мішаний хор, який чим далі, тим успішніше розвивається. Цей хор відспівав 10 колядок Стеценка-Ярославенка. Диригент Бартко вів концерт певною рукою й осягав знаменитї моменти, особливо при виконанні таких колядок: „Іде звізда чудна“, „Днесь поюще“, „Дивная новина“, „Ой там за горою“, „Ой сивая тай зазуленька“. З правдивою насолодою вислухала публика співи наших колядок, знаменито виконані обома хорами, за що повинна бути вдячна як диригентам цих хорів, так зокрема й сучасному проводові „Союзу Українок“.

СТАНИСЛАВІВ.

Святочне відкриття цеху українських ремісників у нашому місті відбудеться в неділю 12. ц. м. з такою програмою: в год. 9. рано Служба Божа в катедральній церкві, в год. 12.15 святочна академія в салі українського „Сокола“, а потім ремісничa конференція делегатів в організаційних справах. Станиславівський повітовий цех обєднував до дня 15. I. ц. р. 46 членів. З того: шевців 9, мулярів 5, шлюсарів 4, ковалів 4, бляхарів, столярів і кравців по 3, різьбарів, фризієрів і мясарів по 2, пекарів, колодіїв, малярів, лякерників, кафлярів, електроінсталяторів, бронзівників, рушникарів і друкарів по одному. Тепер іде акція за приєднанням до цеху всіх без вимку українських ремісників, яких маємо в місті Станиславові до 80.

—o—

СПОРТ.

З КАРПАТСЬКОГО ЛЕЩАТАРСЬКОГО КЛЮБУ.

Краєві лещ. змагання, які мали відбутися дня 11. і 12. ц. м. з браку снігу **не відбудуться.** Речинець пересуваємо на день 19. II. Рівнож заповіджена роздача нагород і лещ. вечір відбудуться щойно дня **19. II.** в салі „Яд Харузім“, Бернштайна 11. Початок: год. 20. веч. При цій нагоді пригадуємо, що клюби повинні зголосити своїх змагунів найдалі до кінця цього тижня на адресу К. Л. К., Львів, Ринок 43, „Земля“. Клюби, що зголосять своїх змагунів, будуть ще письменно повідомлені про остаточний речинець змагань.

—o—

Листування Редакції.

Вп. Дописувачеві з Бурштина: Першу замітку пропускаємо, не маючи змоги провірити, в чому річ.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 8. II. 1933 р. за масло експортове та десерове пріма 2·20 зол., за літру молока 15—17 сот., літру сметани 0·00 зол., копу яєць 6·40 зол.

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у приватних оборотах 8.92 зол. і грам золота 5.92.44 зол.

Трансакції. — Продажа. — Купно.

Бельгія 124.25, 124.56, 123.94; Данціг 173.40, 173.53, 172.97; Голяндія 358.95, 359.85,358.05; Льондон 30.55, 30.60, 30.74, 30.44; Н. Йорк чеки 8.921, 8.941, 8.901, Ню Йорк кабель 8.925, 8.905, 8.905; Париж 34.87, 34.96, 34.78; Прага 26.42, 26.48, 26.36; Швайцарія 172.40, 172.83, 71.97; Італія 45.70, 45.92, 45.45; Берлін 212.12

Акції.

Банк Польський 81.50, 81.25, 81.50.

ЗБІЖЕ.

Ціни біржеві, ринкові, льоко Підволочиська:

Пшениця двірська 740 29.25—29.75, пшениця 720 28.00—28.50, пшениця збірна 26.50—27.00, жито одноцілe 15.25—15.50, жито збірне 14.25—14.50, ячмінь на мливо 11.50—12.00, горох пільний 13.00—15.00.

Льоко Львів:

Пшениця двірська 740 30.75—31.25, пшениця 720 29.50—30.00, пшениця збірна 28.00—28.50, жито одноцілe 16.75—17.00, жито збірне 15.75—16.00, мука пшенична люксусова нижче 40 прц. 55.00—56.00, мука пшенична люксусова 50 прц. „00“ 54.00—54.50, мука пшенична 60 прц. „0“ 50.50—51.50, мука житна 55 прц. „00“ 31.50—32.00, мука житна 65 прц. „0“ 29.50—30.00, мука житна ситкова II. 17.50—18.50.

Інші курси незмінені.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр.

Четвер, 9. II. год. 6. веч. „Розбійники“ (ціни від 40 сот. до 4.50 зол.).

Пятниця, 10. II. год. 7.30 веч. „Розбійники“ (Абон. 7).

Субота, 11. II. год. 7.30 веч. „Аїда“ (опера).

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 9. II. год. 7.30 веч. премієра „Мадмоазель“ Деваля (Абон. 7).

Пятниця, 10. II. год. 7.30 веч. „Мадмоазель“ (Абон. 7)

Субота, 11. II. год. 7.30 веч. „Мадмоазель“ (Абон. 7).

Концертове Бюро Тірка:

Пятниця, 10. II., Едвар Штаерман, пяніст.

Неділя 12. II. год. 11.30 передпол., оперовий поранок „Цирулик севільський“ і 3-я дія „Циганерії“ у виконанні учнів Оперового Курсу Консерваторії Польського Музичного Т-ва у Львові.

Кіна.

АДРІЯ: „Дім ч. 13“ (І. „Тайна знаничної келії“ II. „Любка смерти“), додаток: „Трубач Слім у Парижі“.

АПОЛЬО: „Ромео та Юльця“.

АТЛЯНТІК: „Аріана“ (на осн. Кльода Анета).

КАСІНО: „Чемп“ (з Волесом Бері).

КОЛІСЕЙ: „Ніч у Шікаго“, ревія „Арабські авантюри“.

КОПЕРНИК: „Распутін“ (Конр. Файт).

МАРУСЕНЬКА: „Распутін“ Конрад Файт).

МІРАЖ: „Москва без маски“.

ОАЗА: „Льорель і Гарді. Їх доля та недоля“ та ревія.

ПАЛЯС: „10 проц. для мене“.

ПАН: „Хоробрий вояк Швейк“.

ПАСАЖ: „Глибини моря“, „Лицарі в хмарах“.

ПРОМІНЬ: „Ц. к. фельдмаршал“ (Вл. Бурівн).

СТИЛЕВЕ: „Веселий поручник“ і ревія „Веселий сверщок“.

УТІХА: „Піднебесний роман“ і ревія.

ХИМЕРА: „Година з тобою“ (Шевальє і Жанета Мекдональд).

Закордонне радіо.

Четвер, 9. лютого 1933.

Братислава (279.3) 12.30 Концерт, **Штрасбург** (345.2) 21.30 „Орфей“ оп. Ґлюка, **Штутгарт** (360.6) 12.00 Легка музика, 20.00 „Ді Гіммельблаве Цайт“ оп. Э. Штравса, **Гельсінгфорс** (368.1) 18.40, 19.05 Спів, **Букарешт** (394.2) 19.00 Опера, **Білгород** (429.7) 20.00 Пісні, **Рим** (441.2) 20.45 Концерт, **Будапешт** (550.5) 19.45 Концерт, **Любляна** (575) 20.00 Опера, **Харків** (937.5) 10.00, 15.00, 18.40 Концерт, 13.15 Нар. музика, 16.30 Концерт для дітей.

Пятниця, 10. лютого 1933.

Кенігсберг (217.1) 21.10 Вагнерівський вечір, **Копенгаґен** (281.2) 22.00 Данська музика, **Міляно** (331.4) 21.00 Симф. концерт, **Ляйпціг** (389.6) 12.00, 16.30, 20.00 Концерт, **Рим** (441.2) 16.00 Концерт, 21.15 „Фуджамо“ ком. Антонелія, **Лянгенберг** (472.4) 20.00 „Сх. килим“ (музика, рецитації), **Відень** (518.1) 11.30 Квартет, 16.35 Солісти, **Харків** (937.5) 10.00, 15.15, 18.40 Концерт, 13.15 Мистці, 24.00 Оп. музика.

Львівське радіо.

Четвер, 9. лютого 1933.

11.40 Огляд преси, 11.50, 12.30 Метеорольоґ. комунікат, 11.58 Час, 12.10, 16.15, 17.00 Грамофон, 12.35 Шк. концерт, 15.10 Експорт. комунікат, 15.15 Господар. комунікат, 15.25 Грамофон. Сільва рерум, 16.00 Плястичні вістки, 16.25 Лекція фр. мови, 16.40 Китайська поезія, 17.00 Акад. хор „Друг“, 17.40 Відчит, 18.00 Сучасна польська пісня (Галадевич-Галінська — сопран), „Оригінал“ відч., Фортепян, 19.00 Літер. фейлетон, 19.15 Всячина, 19.30 „Справжня штука життя“ Корн. Макушинського, 19.45 Прес. рад. денник, 20.00 Легка музика, 21.30 „Пригода“ Понтопідана, 22.15, 23.00 Танк. музика, 22.55 Комунікати

Пятниця, 10. лютого 1933.

11.40 Огляд преси, 11.50, 13.20 Метеорольоґ. комунікат, 11.58 Час, 12.10 Оркестра, 15.10 Експорт. комунікат, 15.15 Господарський комунікат, 15.35, 15.50 „Чому Польща не моглаб істнувати без моря?“, 16.00 Грамофон, Сільва рерум, 16.15 Для старших дітей: „Глиня“, 16.28 Грамофон, 16.40 Вчений і його лябораторія у фільмі, 17.00 „Свята моря“, 18.50 Комунікат для лещатарів, 19.00 „Чуже хвалите“, 19.15 Всячина, 19.30 „Душа моря“ Серошевського, 19.45, 22.45 Прес. рад. денник, 20.00 Муз. балачка, 20.15 Симф. концерт, 22.40 Спортові вістки, 22.55 Комунікати, 23.00 Танк. музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Подаємо до відома, що жюрі покликане згідно з конкурсом з дня 10. грудня 1932 р. до оцінки проєктів на фабричний дім кооперативи „Будучність“ у Тернополі, зложене з пп. інж. Олександра Пежанського, інж. Льва Левинського, Іляріона Брикoвича і д-ра Степана Чумака признало другу нагороду в квоті 200 зол. проєктові з кличем „4110“, а третю в квоті 100 зол. проєктові з кличем „Калина“. Автором проєкту „4110“ є інж. Авраам Шульстер з Тернополя, а автором проєкту „Калина“ інж. Ярослав Сoневицький з Тернополя. Проєкти з кличами „Ірка Ч: 2“ і „Будучність“ признало жюрі за такі, що надаються до закупна. Авторів ненагороджених проєктів просимо подати адреси, на які їм треба відіслати їхні праці. Зазначуємо при тім, що квоту, яка вплинула до каси кооперативи за побрані мапки, передано на Сирітський Захист у Тернополі. — Управа Кооп. „Будучність“. 1377

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10